

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Til Provindsialstændernes Forsamling i Roeskilde

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Til Provindsialstændernes Forsamling i Roeskilde", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_671-intro-shoot-idm58.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Anledning

“Til Provindsialstændernes Forsamling i Roeskilde” blev indrykket i *Adresseavisen* den 30. juli 1840. Sammen med J.C. Lindberg og Ph. Hage er Grundtvig medunderskriver. Begæringen eller petitionen udtrykker deres modstand imod en ændring i statsforfatningen, der vil indskrænke kongens magt. Før selve petitionen er der trykt en opfordring til Københavns borgere om at underskrive denne. Opfordringen er skrevet af J.C. Lindberg.

Baggrunden for underskriftindsamlingen var debatten om skattebevillingsret (dvs. retten til at deltage i skatteforhandlinger), som foregik ved stænderforsamlingen i Roskilde, hvis tredje møde begyndte den 15. juli 1840 og varede indtil den 22. september samme år.

De fire stænderforsamlinger (Øerne, Nørrejylland, Slesvig og Holsten) mødtes første gang i 1835-1836 og fungerede som et rådgivende organ for kongen og hans regering. Stænderforsamlingerne mødtes hvert andet år, og deres opgave var at rådgive om eller foreslå love. Møderne var ikke offentlige, men referater blev bragt i bl.a. *Tidende for Forhandlingerne ved Provindsialstænderne for Sjællands, Fyens og Lollands-Falsters Stifter samt for Island og Færøerne* (herefter *Stændertidende*). Læs mere om stænderforsamlingerne i indledningen til *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet* (1836).

I 1839 overtog Christian 8. tronen i Danmark. Under stænderlovens udarbejdelse i 1834 havde Christian 8. vist sig liberalt indstillet og havde glædet sig over ændringen i statsstyrelsen. Han havde desuden udtrykt en forhåbning om, at dette kunne blive indledningen til en konstitutionel statsindretning (Jensen 1934, bind 2, s. 210 f.). I mellemtiden var han dog blevet mere konservativ, og da han overtog tronen fra Frederik 6., ønskede han at fortsætte enevælden (Jensen 1934, bind 2, s. 216). Christian 8.s tidligere positive indstilling over for en forfatningsændring havde skabt et håb om forandring i statsstyrelsen blandt de liberale dele af befolkningen. Det medførte, at flere adresser (skriftlige henvendelser), med ønsker om en fri forfatning, blev sendt til kongen. Christian 8. afviste at imødekomme disse og tilkendegav, at han ikke opfattede de fremførte ønsker som virkelige folkeønsker (Jensen 1934, bind 2, s. 225).

Ved stænderforsamlings møde i Roskilde blev der fremlagt flere forslag, der indikerede ændringer til en friere forfatning. Dette havde den kongelige kommissarius A.S. Ørsted forudset, og han havde derfor advaret kongen om, at man ikke ville blive fri for ubehagelige petitioner (Jensen 1934, bind 2, s. 231). Ved mødet den 22. juli blev der fremlagt flere krav om en fuldstændig skattebevillingsret for folkets repræsentanter. Et af disse krav blev defineret således: “at ingen Skatter retlig kunne paalægges intet Statslaan retlig optages uden Samtykke fra de tre forenede Stænderforsamlinger for Øestifterne, Jylland og Slesvig” (*Stændertidende* 1840, sp. 515). Ørsted fremhævede på mødet, at de, som havde fremlagt kravene om en fuldstændig skattebevillingsret, næppe havde været klar over, at dette ville kræve en “Omstødelse af Kongeloven”, som gav kongen ret til at udskrive skatter og var en væsentlig del af den lovgivende magt, som tilkom kongen. Han fremhævede desuden, at forslag om sådan en forandring lå “udenfor de raadgivende Provindsialstænders Competence” (*Stændertidende* 1840, sp. 520). På trods af faren ved at angribe kongens enevoldsmagt, blev det vedtaget at nedsætte et udvalg til at behandle de indkomne forslag om skattebevillingsret.